

5. Товстенко В.Р. Історія та шляхи формування української економічної терміносистеми. Науковий часопис НПУ імені М. Драгоманова. Серія 8. В.12. Фіологічні науки (мовознавство і літературознавство): зб. наукових статей. Київ. 2019. С. 7—16.

6. Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В.М. (співголова), Тараненко О.О. (співголова), Заблук М.П. та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана. 2004. 824 с.

7. Шарата Н.Г., Кравченко Т.П. Термінологічна номінація понять аграрного сектора економіки. Молодий вчений. №3(67) березень, 2019. С. 128—132.

Секція 3

ТРЕНДИ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анпілогова Т.В.

старший викладач кафедри іноземних мов за фахом
Національного авіаційного університету

МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМ У МОВНОМУ ПИТАННІ

Анотація. У цій статті аналізуються підходи, пов'язані з феноменом державної, офіційної та регіональної мов з точки зору мультикультуралізму.

Ключові слова: мультикультуралізм, державна мова, офіційна мова, регіональна мова.

Summary. This article analyzes the scientific approaches related to the phenomenon of state, official and regional languages from the angle of multiculturalism.

Keywords: multiculturalism, state language, official language, regional language.

На ідеологічному рівні, мультикультуралізм є визнанням різноманітності та рівноцінності культур. Іноді це поняття використовують, просто визнаючи багатокультурний характер будь-якого суспільства. Водночас, це і політична доктрина, і конкретна політика дій, що впливає з неї, та передбачає конкретні політичні інструменти для захисту згаданого різноманіття й захисту інтересів конкретних груп суспільства. Відомий канадський філософ Чарльз Тейлор назвав мультикультуралізм «політикою визнання» (*the politics of recognition*). Мультикультуралізм також можна охарактеризувати як політику, спрямовану проти асиміляції. Ця концепція вважає, що доцільно підтримувати різноманітність суспільства, оскільки це і є цінністю. В економічному аспекті мультикультуралізм, навіть якщо його успіх підтверджується відсутністю заворушень у суспільстві, — дороге задоволення, для утримання якого потрібні значні фінансові інвестиції.

Практичні політичні інструменти для визнання самотності етнічних груп і усунення несправедливості різні. Наприклад, надання особливого статусу мовам етнічних груп на рівні регіонів або всієї держави, визнання подвійного громадянства, особливе економічне регулювання на конкретних територіях, квоти в державних установах та системі освіти, особливо для мало захищених груп, визнання вкладу різних етнічних груп, включення традиційних свят у календарі офіційних днів, спеціальні програми для захисту конкретних культур і соціальної інтеграції.

Якщо торкнутися питання особливого статусу мов, слід зазначити, що принципу «одна держава — одна державна мова» ніколи не існувало. Були і є країни як з однією, так і з кількома мовами. До того ж, список володарів кількох офіційних, державних та регіональних мов настільки великий, що навести його цілком неможливо.

У середині минулого століття ЮНЕСКО запропонували розділити поняття «державна мова» та «офіційна мова».

Державна мова «виконує інтеграційну функцію в рамках цієї держави у політичній, соціальній та культурній сферах». Вона також виступає як символ держави.

Офіційна мова — мова державного управління, законодавства, судочинства.

Але ці визначення лише рекомендаційного статусу, а не обов'язкового.

Є ще таке поняття як «регіональна мова». Її офіційний статус закріплений у рамках окремого (або кількох) адміністративних суб'єктів — провінцій, областей, штатів тощо. Ось кілька прикладів країн:

- Австрія: основна — німецька; регіональні мови — словенська, градищансько-хорватська, угорська.

- Бельгія: фламандська, французька, німецька.

- Іспанія: державна мова кастильська (іспанська літературна); регіональні; офіційні — баскська, каталонська, галісійська.

- Італія: державна мова — італійська; регіональні — німецька та ладинська у Південному Тиролі; словенська та фріульська — у Фріулі; французька — у Валле-д'Аоста; сардинська — на Сардинії.

- Румунія: якщо в адміністративній одиниці не менше 20% населення використовують відповідну мову, то різні офіційні функції закріплені за болгарською, чеською, німецькою, хорватською, угорською, російською, сербською, словацькою, турецькою, українською.

- Ізраїль — іврит, арабська.

Європейська хартія регіональних мов та національних меншин свідчить, що «регіональні та нечисленні мови» повинні відповідати наступним критеріям:

- Традиційно використовуватися на певній території громадянами цієї держави, які є національною меншістю на території цієї держави;

- Мати суттєві відмінності від офіційної/державної мови.

Найбільш яскравим представником офіційної багатомовності можна назвати Швейцарію. Тут статус державної одразу мають чотири мови. Найпоширеніша — німецька, потім йдуть французька та італійська, найменш поширена — ретороманська (близька до італійської, невелика кількість тих, хто говорить на цій мові, живуть у Швейцарії та на півночі Італії). А ось власної мови (як в Австрії німецька, а в Італії італійська) швейцарці не мають.

При цьому більш ніж 40% країн взагалі не мають державної та офіційної мови. Це просто не закріплене законодавчо. Наприклад, у Швеції, Німеччині, Японії, США. В Індії дві державні мови — хінді та англійська. Ще 22 мови мають статус офіційної, у різних штатах їх можуть використовувати для різних адміністративних цілей. Чому жодна не отримала державного статусу, хоча більшість із них з давньою писемністю? Надати його всім мовам просто неможливо, і якщо зупинитися на декількох, решта можуть цілком обґрунтовано образитися. А от англійська мова «нейтральна», тому нікому не прикро. Крім того, вона поширилася на всій території ще з часів колоніального минулого.

У доктрині мультикультуралізму можна побачити також почуття провини та прагнення виправити те, що ще можливо. Наприклад, Канада та Австралія – це держави, у яких тривалий час пригнічувалося корінне населення, віднімаючи та розкрадаючи їхні землі та природні ресурси, відмовляючи у медичному обслуговуванні та освіті, утискуючи їхню традиційну культуру та мови. Мультикультуралізм був у таких колишніх колоніальних державах як Великобританія, Франція, Бельгія, Нідерланди та інших, де переважна частина іммігрантів родом із їхніх колишніх колоній. Актуалізація теми мультикультуралізму в останні роки пов'язана з міграційною кризою, особливо в Європі [1].

Філософські основи теорії мультикультуралізму були закладені в кінці XIX століття в працях прагматизму Ч.С. Пірса, У. Джеймса, Дж. Сантаяни, Дж. Дьюї та У. Дюбуа. Джеймс у своїй роботі «A Pluralistic universe» (1909 рік) стверджував, що ідея плюралізму і мультикультурного спільноти «стане основоположною для формування філософського і соціального гуманізму». Вперше прикметник «мультикультурний» використав у 1941 р. Е. Гаскел у творі «Ланс: історія мультикультурного народу» в космополітичному значенні як змішування національностей та розширення ідентичностей. Пізніше, у 1957 р., під іменником «мультикультуралізм» розуміють різноманіття мов та культур (як мультилінгвізм).

Аналізуючи ситуацію мультилінгвізму в умовах сучасної України, можемо виділити географічний мультилінгвізм – сусідство із різними країнами і, як результат, контакти різних етносів. Суспільний мультилінгвізм — мовні контакти між різними етносами: українці — росіяни, українці — поляки, українці — угорці, українці — румуни та інші.

На основі таких контактів вибудовуються певні мовні стосунки: консенсус у співіснуванні мов або насаджувannya своєї мови одним етносом іншому етносу. Наступний елемент — індивідуальний мультилінгвізм або плюрилінгвізм — можливості та потреби вивчати різні мови в суспільстві. В Україні це потреба в англійській мові, німецькій, російській та польській. Як бачимо, плюрилінгвізм залежить не лише від світового статусу мов, таких як англійська, яка несе в собі значущість, а й від суспільного та географічного мультилінгвізму, що не є дивним явищем. Тобто плюрилінгвізм є результатом у потребі до економічного зростання, соціального благополуччя, інтеграції у світовий простір з одного боку, а з іншого – у потребі ідентифікації себе як частини соціуму, який переважно, окрім рідної мови, говорить мовою, яка є географічно близькою (схід України і російська мова, захід України і польська, угорська мови). Проблема мультилінгвізму в Україні лежить досить глибоко: це, насамперед, поляризація у поглядах та цінностях українського суспільства, що корелюється із географічним місцем проживання в Україні і, як наслідок, вплив сусідніх мов на свідомість українців [2].

Список використаних джерел

1. Панасенко Є.О. Мультилінгвізм як євроінтеграційний і глобалізаційний чинник в умовах сучасної України. URL:
http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/4_2019/20.pdf.

Василенко І.О.

старший викладач кафедри іноземних мов
факультету маркетингу Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана

КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Анотація. Предметом розгляду статті є визначення чинників, що сприяють підвищенню культури комунікативних процесів, що відбуваються в сучасному інформаційному суспільстві. Досягненню ефективної адаптації в іншомовному середовищі сприяє комбінований підхід до вивчення іноземних мов, а саме поєднання лексико-граматичних знань з соціокультурною інформацією про країну, мова якої вивчається.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, культура мовлення, інформаційне суспільство, комунікативна компетентність, комунікативна поведінка.

Summary. The subject of this article is to determine the factors that contribute to improving the culture of communicative processes occurring in the modern information society. Achieving effective adaptation in a foreign language environment is facilitated by a combined approach to the study of foreign languages, namely the combination of lexical and grammatical knowledge with socio-cultural information about the country whose language is studied.